

Ющак А. Ю.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ ЗА ПЕРШИМ ЗАГАЛЬНОСОЮЗНИМ ПОЛОЖЕННЯМ ПРО АДВОКАТУРУ

розбудова правової держави неможлива без створення гарантій для захисту прав людини, без забезпечення механізму функціонування такого специфічного демократичного інституту, яким є адвокатура.

адвокатом міг бути той, хто вміє відстоювати свою точку зору і безстрашно виступати в боротьбі за те, у що він вірить, виходячи не з інтересів клієнта, а з інтересів соціалістичного будівництва, з інтересів держави.

у зв'язку з проголошенням у конституції срср і Законі про судоустрій права на захист рНк срср 16 серпня 1938 року затвердила Положення про адвокатуру срср, відповідно до якого в урср були створені обласні колегії адвокатів. вони діяли як громадські організації і мали бюджетну самостійність.

Перш за все слід звернути увагу на те, що у Положенні слово «захисник» замінюється на «адвокат». Загальне керівництво, організацію колегією адвокатів України та їх нагляд здійснювався Нкю срср через Нкю урср, республіканським Наркоматом юстиції та регіональним управлінням Наркомюсту. Положенням регламентувалось те, що колегії адвокатів надавали юридичну допомогу у вигляді роз'яснень, порад, довідок тощо; складали заяви, скарги та інші документи; брали участь у судових процесах як захисники обвинувачених та як представники інтересів відповідачів, інших зацікавлених осіб. колегії адвокатів наділялись правами юридичних осіб. тільки особи, що стали членами колегій адвокатів, могли займатися адвокатською діяльністю. Проте в окремих випадках та в порядку, визначеному інструкцією Нкю срср, з дозволу народного комісара юстиції республіки до занять адвокатською діяльністю допускались особи, що не були членами колегій адвокатів. така практика мала місце у віддалених місцевостях, де юридичні консультації не організовувалися з причин їх нерентабельності. у зв'язку з цим за рекомендаціями місцевих керівних організації до-

зволюлося займатись адвокатською діяльністю вчителям, лікарям та іншим представникам інтелігенції. цим положенням було визначено завдання адвокатури, структура, керівництво її діяльністю, порядок прийому та виключення з колегії адвокатів, а також регламентував дисциплінарну відповідальність, а саме встановлювався перелік дисциплінарних стягнень (зауваження, догана, сувора догана, відсторонення адвоката від роботи на строк до шести місяців, виключення із складу колегії адвокатів). Накладення дисциплінарного стягнення можна було оскаржити народному комісару юстиції республіки.

Необхідно зазначити, що підвищувалися вимоги до осіб, які вступали до адвокатури. так, у ст. 6 Положення вказувалося, що членами колегії адвокатів можуть бути особи, які мають вищу юридичну освіту або закінчили юридичні школи – за наявності стажу практичної роботи в судових, прокурорських та інших органах юстиції не менше одного року; які не мають юридичної освіти, але пропрацювали не менше ніж три роки суддями, прокурорами, слідчими або юрисконсультами. особи, що закінчили юридичні школи, але не мали стажу практичної роботи в судових, прокурорських та інших органах юстиції, могли бути прийняті в колегію адвокатів стажистами. Прийом у члени колегії здійснювався президією колегії адвокатів. Щодо виключення з колегії адвокатів, то Положення встановлювало такі підстави: вчинення злочину; вчинку, що ганьбить звання адвоката та порушення правил внутрішнього трудового розпорядку колегії адвокатів.

Положення «Про адвокатуру» 1939 року забороняло суміщати роботу в держустановах на повну ставку з роботою в адвокатурі, що вимусило останніх вибирати між працею в держсекторі і працею в адвокатурі. усі питання, пов'язані з діяльністю адвокатів, стали вирішуватися загальними зборами членів колегії адвокатів та її президією. ці органи обиралися таємним голосуванням.

Згідно з Положенням у всіх областях України утворювалися колегії адвокатів, що були добровільними об'єднаннями осіб, котрі займались адвокатською діяльністю. всі питання, пов'язані з організацією та діяльністю колегії адвокатів, вирішувалися загальними зборами та президією колегії. На загальні збори покладалися, зокрема, вибори президії та ревізійної комісії колегії адвокатів таємним голосуванням терміном на два роки; заслуховування звітів про діяльність президії і ревізійної комісії; затвердження штатів та кошторису колегії, правил внутрішнього розпорядку. ревізійна

комісія колегії адвокатів проводила систематичні ревізії фінансово-господарської діяльності президії колегії та юридичних консультацій.

Положенням були скасовані колективи захисників, які діяли у межах колегій, та визначено, що вся практична діяльність здійснюється через юридичні консультації. юридичною консультацією керував завідуючий, що призначався президією колегії адвокатів, і відповідав за всю роботу консультації. він розподіляв справи між адвокатами, визначав розмір оплати за юридичну допомогу згідно з таксою та здійснював контроль за якістю роботи адвокатів.

аналізуючи Закон «Про адвокатуру в сср», слід відзначити, по-перше, виняткову увагу законодавця до проблем правової допомоги населенню і, подруге, чітке вирішення питання про соціальний статус радянської адвокатури. Прийняте загальносоюзне Положення про адвокатуру певним чином підвело підсумок роботи по створенню адвокатури. цілі і завдання адвокатури, принципи її формування і діяльності значною мірою зумовлювалися тими процесами, що відбувалися у суспільстві та пристосувалися до пануючої тоталітарної системи.